

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील नवीन पुलांची बांधकामे करतांना उर्ध्व व समांतर (Vertical and Horizontal Clearance) नौकानयनासाठी अनिवार्य अंतर उपलब्ध करून देण्यासंबंधाने आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत मागदर्शक सुचना.

महाराष्ट्र शासन.
सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक-संकीर्ण २०१६/प्र.क्र.३८९/रस्ते-१.
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २० फेब्रुवारी २०१७

वाचा:

- १) सडक परिवहन व राज्यमार्ग मंत्रालय नवी दिल्ली यांचे परिपत्र क्र. आरडब्लू/एनएच-३३४०५०/१/२०१५-एस अँड आर (बी), दि. ३०/११/२०१६.
- २) सडक परिवहन व राज्यमार्ग मंत्रालय नवी दिल्ली अंतर्गत भारतीय अंतरदेशीय जलमार्ग प्राधिकरणाने भारताच्या राजपत्रात दि. २६/१/२००७ रोजी भाग-३, खंड-४ नुसार प्रसिध्द करण्यात आलेली नद्या व जलमार्गांच्या वर्गिकरणाबाबतची माहिती.

प्रस्तावना :-

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील राज्यातील प्रमुख राज्यमार्ग/राज्यमार्ग/प्रमुख जिल्हा मार्ग दर्जाचे रस्ते दुरुस्ती व देखभालीसाठी तसेच मुळ स्वरूपाच्या बांधकामांसाठी आहेत. या रस्त्यांची कामे व रस्त्यांसाठी आवश्यक पुलांची कामे सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत हाताळण्यात येतात. ही कामे करण्यासाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाने सडक परिवहन व राजमार्ग, मंत्रालय, नवी दिल्ली यांच्या मार्फत वेळोवेळी निर्गमित करण्यात येणारी मानके व मागदर्शक सुचनांचा अवलंब करण्याचा निर्णय घेतला आहे. सद्यस्थितीत या सुचनांप्रमाणे राज्यातील सा. बां. विभागाच्या अखत्यारीतील रस्ते, पुल व तदनपंगीक कामे करण्यात येतात.

सडक परिवहन व राजमार्ग मंत्रालय नवी दिल्ली यांनी दि. ३०/११/२०१६ रोजीच्या पत्राव्दारे भारत सरकारमार्फत पुलांची बांधकामे करतांना नौकानयनासाठी आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत करावयाच्या कार्यपध्दतीबाबत सविस्तर मागदर्शक सुचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर सुचना भारताच्या राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आलेल्या भारतीय आंतरदेशीय जलमार्ग प्राधिकरणाच्या दि. २६/१/२००७ रोजीच्या भाग-३ खंड-४ मध्ये प्रसिध्द करण्यात आलेल्या भारत देशामधील नद्या व जल प्रवाहांच्या वर्गवारीनुसार निश्चित करण्यात आल्या आहेत. या दोन्ही परिपत्रकात व राजपत्रात प्रसिध्द झालेली माहिती भारत सरकारच्या वेबसाईटवर उपलब्ध आहे.

या सुचना सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील सर्व पुलांच्या कामांसाठी वापरणे अनिवार्य आहे. या सुचनांचे पालन न करणा-या अधिका-या विरुद्ध योग्य प्रशासकीय कार्यवाही करणे क्रमप्राप्त राहिल.

सडक परिवहन व राज्यमार्ग मंत्रालय नवी दिल्ली यांनी निर्गमित केलेल्या सुचनांच्या अनुषंगाने महाराष्ट्रातील पुलांच्या बांधकामाबाबत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

१. कोणत्याही पुलाचे बांधकाम करतांना प्रथमतः नदी मधून अथवा जल प्रवाहामधून जल वाहतुक होत असेल तर भारतीय आंतरदेशीय जलमार्ग प्राधिकरणाकडे पुलाचे बांधकाम करणा-या यंत्रणेने विहित नमुन्यात अर्ज सादर करून पुलासाठी नौकानयनाच्या सोयीसाठी उर्ध्व व समांतर दिशेने किती अंतर अपेक्षित आहे. याबाबत माहिती प्राप्त करवून घ्यावी.
२. या माहितीवर आधारीत पुलांचे संकल्पन व सर्वसाधारण मांडणी नकाशा तयार करून त्यानुसार पुलाचे काम करण्यात यावे.
३. भारतीय आंतरदेशीय जलमार्ग प्राधिकरणाकडे महाराष्ट्र राज्यातील नदीची अथवा जल प्रवाहाची नोंद नसल्यास या नदीवर अथवा जलप्रवाहावर पुल बांधवायचा असल्यास पुल बांधणा-या यंत्रणेने महाराष्ट्र मेरी टाईम बोर्ड यांच्याकडून नौकानयनासाठी आवश्यक उर्ध्व व समांतर अंतराची माहिती प्राप्त करवून घेवून या माहितीवर आधारीत पुलाचे संकल्पन करण्यात यावे.
४. भारतीय आंतरदेशीय जलमार्ग प्राधिकरणाने विविध जल प्रवाहांची वर्गवारी केली आहे. या वर्गवारीनुसार आवश्यक नौकानयनासाठी उर्ध्व व समांतर अंतरे खालील प्रमाणे असणे आवश्यक आहे.

नदीचा वर्ग	उर्ध्व अंतर (मीटर)	गाळयाची लांबी (मीटर)	जल प्रवाहाचा वर्ग	उर्ध्व अंतर (मीटर)	गाळयाची लांबी (मीटर)
VII	१०	१००	VI	१०	६०
VI	१०	८०	V	८	६०
V	८	८०	IV	८	५०
IV	८	५०	III	६	४०
III	६	५०	II	५	३०
II	५	४०	I	४	२०
I	४	३०			

वरील प्रमुख बाबी सा. बां. विभागाच्या अखत्यारीतील सर्व अधिका-यांना महत्वाच्या बाबी म्हणुन नजरेस आणण्यात येत आहेत. सडक परिवहन व राज्यमार्ग मंत्रालय नवी दिल्ली यांनी निर्गमित केलेल्या या संदर्भातील सर्व सुचनांचे पालन सा. बां. विभागाच्या अखत्यारीतील सर्व अधिका-यांसाठी अनिवार्य राहिल.

उपरोक्त सुचनाप्रमाणे कार्यवाही करण्याबाबत सर्व क्षेत्रिय अधिका-यांनी दक्ष रहावे. यामध्ये कुचराई करणा-या अधिका-याविरुद्ध योग्य ती प्रशासकीय कारवाई करण्यात येईल याची नोंद घेण्यात यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१७०२२०१४५८२१५०१८ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(प्रकाश इंगोले)

अधिक्षक अभियंता तथा उप सचिव

प्रत,

१. सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक प्रादेशिक विभाग,
२. सर्व अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
३. सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग/जिल्हा परिषद विभाग.
४. सर्व तांत्रिक अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.